

2021 02 08 Laima Vincė

Vidutinis skaitymo laikas: ⌚ 3 min

„Mano Brangus Juozuk...“. N. Bražėnaitė ir J. Lukšos-Daumanto susirašinėjimas

Nijolė ir Juozas Treifelberg Kalnuose per vestuvės. Laimos Vincės nuotrauka

I dalis iš ciklo apie N. Bražėnaitė ir J. Lukšos-Daumanto susirašinėjimą.

Mylėti kitą yra prisiliesti prie to, kas šviesiausia žmogaus sieloje. Paleisti mylimąjį eiti savo sielos ir įsitikinimų keliu yra aukščiausia meilės išraiška. Tai ir yra ta meilės dovana, kurią Nijolė Bražėnaitė padovanojo partizanų vadui Juozui Lukšai-Daumantui, kai jį išleido sugrįžti į Lietuvą toliau kariauti rezistencijoje prieš sovietų okupaciją. Jauna pora paaukojo savo asmeninę laimę dėl aukštesnio tikslo – kovos už Lietuvos nepriklausomybę. Toks jų meilės paradoksas – vienam kitą surasti, tada paleisti – nulėmė dvejus

metus trukusią meilės istoriją, prie kurios per jų laiškus, rašytus vieno kitam, mes dabar prisiliečiam.

Nijolė ir Juozas vienas kitą taip mylėjo, kad, Nijolės žodžiais, „*jausmas buvo toks stiprus tarp mūsų, kad mes negalėjome to suvaldyti*“. Jie pamilo vienas kitą iš pirmo žvilgsnio. Jiems buvo pati jaunystė – Nijolė, gimusi 1923 m. rugpjūčio 26 d., buvo 24 metų, kai susipažino su Juozu. O Juozas, gimęs 1921 m. rugpjūčio 4 d., buvo 26-erių.

Susipažino jie Paryžiuje po to, kai Juozas, įgaliotas Lietuvos rezistencijos vadų, kirto geležinę uždangą, vykdydamas misiją. Jie susitikinėdavo, vaikščiodavo Paryžiaus gatvėmis, Nijolė Juozui rodydavo Paryžiaus architektūrą. 1948 m. žiemą Nijolė susirgo tuberkulioze ir ją paguldė į tą pačią ligoninę, kur ji dirbo gydytoja.

Jų susirašinėjimas prasidėjo nuo Juozo pirmo laiško, kuris Nijolei atkeliavo iš Švedijos 1948 m. liepos 24-ąją. Tada, nuo 1949 m. gegužės iki 1950 m. liepos, kol Nijolė merdėjo sanatorijoje netoli Šveicarijos sienos, o Juozas slapstėsi Paryžiuje, jie rašydavo vienas kitam vos ne kasdien. Iš viso išliko 136 Juozo rašyti laišškai Nijolei ir 71 Nijolės laiškas Juozui.

Laimos Vincės nuotrauka

Nijolė ir Juozas vienas kitam rašė laiškus, kupinus meilės ir rūpesčio.

Tavo laišakai man yra tokie brangūs ir pilni gilios gilios meilės. Kad ir gyvenimas mudviem dar neleidžia džiaugtis iš arti vienas kitu, tačiau vien tik žinojimas, kokia brangia ir šventa meilės skraiste mudu apsupti, duoda tiek daug. Tai yra niekuo kitu nepakeičiama. Tu neklysti, mano Juozuk, kad aš karštai meldžiu Aukščiausią, kad Jis leistų ir duotų galimumą suderint mudviejų meilę su šventom pareigom Tėvynei. Tu juk žinai, kaip aš laukiu, kad viskas paaishkėtų ir kad kliūtys būtų pašalintos. (Nijolė, Sancellemoz, 1950 01 31)

Nijolė ir Juozas susituokė 1950 m. liepos 23 d. Vokietijos Treifelbergo kalnuose, mažoje bažnyčioje Unterhauseno miestelyje. Jos sujungė prelatas Mykolas Krupavičius. Po vestuvių jauna pora gyveno kartu vos

vieną savaitę prieš išsiskirdami amžinybei. Pasiuntinys atvyko į vestuvių puotą pranešti Juozui, kad Amerikos CŽV jau kviečia jį išskristi į misiją.

Paskutinis Juozo laiškas pasiekė Nijolę 1950-ųjų rugsėjo mėnesį, prieš jam išskrendant atgal į Lietuvą. Kartu su laišku Juozas tąkart įdėjo ant lapelio išspausdintą poemą ar gal partizanų dainos tekstą: *Lauk manęs, aš sugrįšiu / Bet lauk labai! / Lauk, kai lietus krinta / Pilkas, liūdnas ir sunkus.*

Dabar, žvelgdami į praeitį, suvokiame, kad Nijolės ir Juozo sprendimas vienam kitą paleisti pokario tamsiomis valandomis dvasiškai paveikė mūsų šiandienos nepriklausomybę. Jų asmeninis pasirinkimas nulėmė mūsų tautos likimą. Toks pasiaukojimas dėl Lietuvos laisvės įkvėpė ateinančias kartas siekti atkurti nepriklausomybę ir suteikė žmonėms vilties ir pasididžiavimo per tamsius okupacijos dešimtmečius.

Pagaliau sutikdama išleisti savo ir Juozo Lukšo jautrius jaunystės meilės laiškus, Nijolė Lietuvai padovanoja neįkainojamą dovaną. Šiame dviejų žmonių susirašinėjime atsiskleidžia jų draugystės taurumas, idealizmas, pasiaukojimas, kurį dabar Nijolė perduoda ateinančioms kartoms. Tai ir yra gilios sielos dovana – rasti savyje drąsos net sunkiausiomis beviltiškomis sąlygomis mylėti kitą iki širdies gelmių ir kartu paleisti tą meilę dėl aukštesnio tikslo.

Nijolei ir Juozui tėvynės laisvė buvo aukščiau už jų asmeninę laimę. O šitie laišškai išliko kaip jų džiaugsmo ir jų praradimo paliudijimas. Nijolė, sutikdama išleisti savo intymiausius jautriausius meilės laiškus, taip pat ir atveria savo širdį visai Lietuvai.

Susiję:

BERNARDINAI.LT

🕒 < 1 MIN

Kaip Vėlines minėjo Lietuvos partizanai

BERNARDINAI.LT

🕒 7 MIN

Rasa Baškienė. Nenugalėtas

Meilė

Partizanai

Laima Vincė

Juozas Lukša-Daumantas

Nijolė Bražėnaitė

Laisvės kovotojai

Laisvės kovos

0 komentarų

Rikiuoti pagal: **Seniausi**

Rašyti komentarą...

[Facebook komentarų įskiepis](#)